

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Динаміка змін, що відбуваються в сучасному середовищі функціонування суб'єктів господарювання зумовлює необхідність постійного їх моніторингу з метою виявлення та визначення проблем, які при цьому виникають. Проблемний характер розвитку підприємств галузі сільського господарства посилюється висококонкурентним середовищем їх діяльності та впливом природних факторів на результати господарської діяльності. Зважаючи на це, дослідження проблемних аспектів розвитку сільськогосподарських підприємств є досить актуальним.

Мета, об'єкт та методика дослідження. Метою дослідження є виявлення проблемних аспектів розвитку сільськогосподарських підприємств та формування основних напрямів їх вирішення. Об'єктом дослідження є процес здійснення господарської діяльності підприємствами галузі сільського господарства. Методика досліджень базується на принципах системності комплексності, послідовності досліджень та передбачає використання економіко-статистичного методу (при аналізі показників розвитку сільськогосподарських підприємств), абстрактно-логічного методу (при проведенні теоретичних узагальнень та формуванні висновків).

Результати дослідження. Як відомо, метою господарювання кожного комерційного підприємства є підвищення комерційних результатів діяльності, зокрема чистого прибутку, а відтак, і рентабельності. Зниження цих результативних показників свідчить про наявність проблем у певних сферах діяльності. Аналіз статистичних показників, що фіксують динаміку рівня рентабельності сільськогосподарських підприємств дає змогу зробити висновок про існування у звітному році чинників, які впливали на зниження рівня рентабельності рослинництва за всіма видами продукції у порівнянні з попереднім роком. У тваринництві позитивну динаміку у порівнянні з показниками 2015 р. має рентабельність виробництва м'яса птиці та молока [1]. Вважаємо, що така динаміка пов'язана насамперед зі зростанням індексу витрат продукції рослинництва на 10,6%, а тваринництва – на 20,9%. При цьому індекс цін на матеріально-технічні ресурси промислового походження, що споживаються сільським господарством у порівнянні з попереднім роком зріс на 4,2% [4]. Отже, наведені статистичні дані дають змогу стверджувати, що одним із проблемних аспектів розвитку сільськогосподарських підприємств на сучасному етапі залишається зростання витрат на виробництво продукції, що насамперед пов'язано з підвищенням цін на матеріально-технічні ресурси.

Серед основних проблем сільського господарства зазначених у Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, зокрема також зазначені – нерівномірність розвитку різних форм господарювання, відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських товаровиробників у межах сільських громад, нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках, низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва, непоінформованість значної частини сільськогосподарських товаровиробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі; незавершеність земельної реформи тощо [3].

Зважаючи на проведені дослідження, вважаємо за необхідне запропонувати систематизацію проблем розвитку сільськогосподарських підприємств (рис.1)

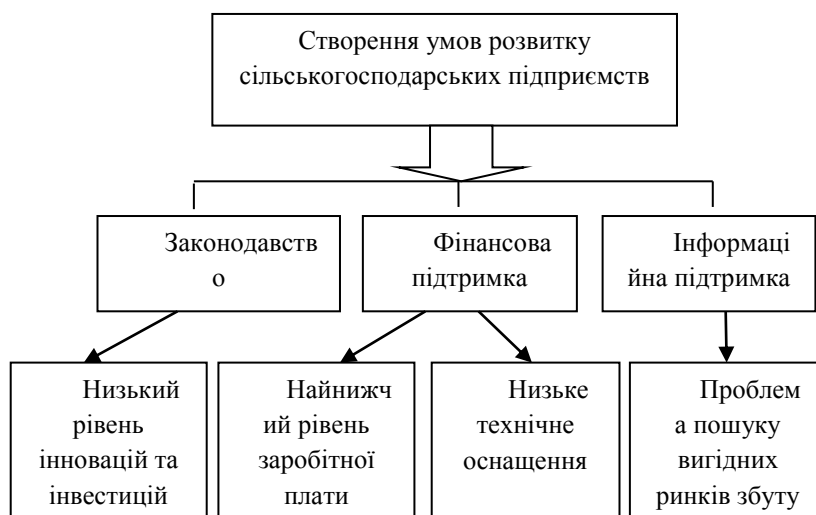

Рис. 1 Систематизація основних проблем розвитку сільськогосподарських підприємств

Відповідно до рис.1, найбільш загальною по відношенню до інших є проблема створення сприятливих умов розвитку сільськогосподарських виробників, яку на наступному рівні умовно можна розподілити на три основні напрями. Ці напрями мають постійно вдосконалюватись відповідно до змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності сільськогосподарських підприємств. Проблема удосконалення законодавства пов'язана насамперед з потребою завершення земельної реформи та підтримкою малих та середніх

сільськогосподарських виробників. Щодо проблеми фінансової підтримки виробників галузей сільського господарства, то частково у звітному та попередніх роках вона вирішена, шляхом надання пільгових умов кредитування, введення аграрних розписок, надання дотацій в рамках окремих видів виробництв, зокрема птахівництва, але аналіз статистичних даних щодо рентабельності основних видів продукції сільського господарства, наведений вище, доводить, що ця проблема має все ще значний вплив на розвиток виробників сільськогосподарської продукції. Вирішення проблеми посилення інформаційного забезпечення керівництва сільськогосподарських підприємств щодо вигідних ринків збуту, зокрема, дасть змогу приймати ефективні управлінські рішення та покращити тим самим фінансові результати діяльності підприємств.

Не вирішення, або лише часткове вирішення проблем другого рівня, про які йшлося вище, сприяє виникненню проблем третього рівня (рис.1). Так, недоліки у формуванні законодавчої бази створюють передумови для погіршення інвестиційного клімату в галузі та рівня впровадження різного роду інновацій. А низький рівень фінансової підтримки не дає змогу господарюючим суб'єктам вчасно оновлювати техніку та устаткування. Як свідчать статистичні дані, рівень заробітної плати в сільському господарстві хоча і підвищився впродовж 2014-2016 рр. на 58,2%, є найнижчим серед інших видів економічної діяльності, зокрема на 50,7% нижчий, ніж у промисловості [2, с. 22]. Таким чином, проведені дослідження дозволяють зробити висновок про існування певної «ієрархії» проблем виробників сільськогосподарської продукції, де вирішення проблем нижчого рівня є передумовою ліквідації проблем вищих рівнів.

Висновки. 1. Однією з основних проблем, що стримують розвиток виробників сільськогосподарської продукції є створення умов для такого розвитку.

2. Проблему створення умов розвитку сільськогосподарських виробників доцільно розглядати в рамках трьох основних напрямів – законодавство, фінансова підтримка, інформація.

3. Серед невирішених проблем зазначених у Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, відповідно до статистичних даних, низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва, зростання витрат на виробництво продукції, що насамперед пов'язано з підвищенням цін на матеріально-технічні ресурси, найнижчий, порівняно з іншими галузями, рівень заробітної плати у сільськогосподарських підприємствах, недостатній рівень фінансової підтримки сільськогосподарських виробників тощо.

Вважаємо, що вирішення загальної проблеми, пов'язаної зі створенням умов розвитку сільськогосподарських підприємств можливе при умові формування напрямів подолання проблем нижчих рівнів. Серед першочергових заходів пропонуємо законодавчо підтримувати інноваційно-інвестиційну діяльність виробників сільськогосподарської продукції; забезпечити надання інформаційної підтримки господарюючим суб'єктам в рамках посилення консультативно-дорадчої функції на рівні територіальних громад, створення зручних Internet ресурсів; надання належної фінансової підтримки для здобуття можливостей технічного оновлення та підвищення заробітної плати.

Список використаної літератури:

1. Рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/trv_sgp_u.html
2. Сільське господарство України 2016: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
3. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>
4. Сукупний індекс витрат на виробництво сільськогосподарської продукції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/suku_indecs/sukup_indecs_16u.htm